DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18529043 ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

କବି ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ ଏବଂ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ କବିତା: ତୁଳନାତ୍ମକ ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ

ଆଲୋକ ବରାଳ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

କବି ୱିଲିୟମ ବ୍ଲାକ୍ ଓ କବି ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୟସର ବ୍ୟବଧାନ ୧୬୯ ବର୍ଷ । ମାତ୍ର ଉଭୟଙ୍କ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଧିର କବିତାର ସଂରଚନା ତଥା ରୂପକଳ୍ପଧର୍ମୀ କାବ୍ୟବୋଧ ସମୟର ତରାତମ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ବେଶ୍ ସମଧର୍ମୀ । ବ୍ଲାକଙ୍କ ବିଶେଷତଃ ତିନିଟି ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ସୃଷ୍ଟି Poetical Sketches, Song of Innocence ଏବଂ Songs of Experienceର କବିତା ସହିତ କବି ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭାଙ୍କର 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ରେ ସଂଯୋଜିତ କବିତାର ସମାନ୍ତରାଳ ସାଦୃଶ୍ୟ ହିଁ ଏହି ଆଲୋଚନାର ମୌଳିକ ଉତ୍ସ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କବି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ପ୍ରଭାବ, ପ୍ରେରଣା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ । ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭା ବ୍ଲାକଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଥିଲେ କିମ୍ବା ନଥିଲେ ବା ପ୍ରଭାବ ଓ ପ୍ରେରଣା ଭଳି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଲୋଚ୍ୟ କବିତାସମୂହରେ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଲକ୍ଷିତ ହୋଇନଥାଏ । ମାତ୍ର ଉଭୟ କବିଙ୍କ ଭାବଗତ ଓ ଶୈଳୀଗତ ସମତା ଉଭୟଙ୍କୁ ଏକାଠି ତୁଳନା କରିବାର ପରିସର ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଉଭୟ ନିଜନିଜ ସମୟର ରୋମାଣ୍ଟିକ ଭାବଧାରାର କବି ଏବଂ ଉଭୟ ସ୍ୱୀୟ ପ୍ରକୃତି ଓ ସ୍ୱୀୟ ଦାର୍ଶନିକ ଅନୁଚିନ୍ତାରେ ସର୍ଜିଛନ୍ତି ନିଜନିଜ କାବ୍ୟ-ବଳୟ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଉଭୟଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ କାବ୍ୟ-ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମତା ଓ କବିତା ସମୂହର ଶୈଳ୍ପିକ ଆବେଦନ ଉଭୟଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରିସର ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ:

କବି ୱିଲିୟମ୍ ବ୍ଲାକ୍, କବି ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭା ଦେବୀ, ପୋଏଟିକାଲ ସ୍କେଚ୍, ସଂଗ୍ସ ଅଫ୍ ଇନୋସେନ୍ସ , ସଂଗ୍ସ ଅଫ୍ ଏକ୍ସପେରିଏନ୍ସ, ଖଦ୍ୟୋତିକା ।

କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା (୧୯୨୬-୧୯୭୭)ଙ୍କ ନବମୂଲ୍ୟାୟନ ପ୍ରସଙ୍ଗର ଅବତାରଣା ବେଳେ ଆମକୁ ତାଙ୍କର କବିତା ନେଇ ନୂଆ ଭାବେ ବିଚାର କରିବାର ଆସ୍ପୃହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଲୋଡ଼ା । ଜଣେ ସାଧାରଣ ପାଠକଦୃଷ୍ଟିରେ କୁହାଗଲେ କବି ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭା ଓଡ଼ିଶାର ଜନମାନସରେ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର କବି ଭାବେ ହିଁ ଖ୍ୟାତ । ଯେତେବେଳେ ବି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁ ପ୍ରଥମେ ସ୍ମରଣକୁ ଆସିଯାଏ

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18529043

Article No - BPP00372

ଯୋଗାଯୋଗ :

ଡକ୍ଟର ଆଲୋକ ବରାଳ, ବରିଷ୍ଠ ସହାୟକ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ,ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କୋରାପୁଟ

E-mail.ID : abaral@cuo.ac.in

ORCID ID : https://orcid.org/0009-0005-6962-9522

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୪.୧୦.୨୦୨୫	୧୩.୧୧.୨୦୨୫	୨୬.୧୨.୨୦୨୫	୧.୦୧.୨୦୨୬

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ବରାଳ, ଆଲୋକ; ୨୦୨୬ । କବି ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ ଏବଂ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ କବିତା: ତୁଳନାତ୍ମକ ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ । ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ । ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଞ; ପୃଷ୍ଠା :୯-୧୫ ।

'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର ପଂକ୍ତି ସବୁ । ତାହା ପୁଣି ସ୍ୱତଃ ଭାସି ଆସିଥାଏ ମାନସପଟରେ । ଓଡ଼ିଆ ପାଠକଙ୍କ ଆତ୍ମା ଭିତରେ ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର କବିତା ସମୂହ ତା'ର ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ କମନୀୟ ଚିତ୍ରଧର୍ମୀ ନାନ୍ଦନିକତା ପାଇଁ ଆଜି ବି ସଜୀବ ରହିଛି । ଆଉ ତାହା ହିଁ ହୁଏତ କବି ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭାଙ୍କ କବିତାର ସିଦ୍ଧି ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧି । ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭାଙ୍କ 'ସବିତା'(୧୯୪୭),'କନକାଞ୍ଜଳି' (୧୯୪୮), 'ମରୀଚିକା' (୧୯୪୮), 'ବିହାୟସୀ' (୧୯୪୯), 'ବନ୍ଦନିକା' (୧୯୫୦), 'ସ୍ୱପ୍ନଦୀପ' (୧୯୫୧), 'ଝରାଶିଉଳି' (୧୯୫୨), 'ଯାହାକୁ ଯିଏ' (୧୯୫୭) ସହିତ ପ୍ରକାଶିତ 'ସଂଚୟନ' (୧୯୫୭) ମଧ୍ୟରେ ଲୋକାୟନ, ପଲ୍ଲୀପଥେ, ସୁନ୍ଦର ଏ ଧରା, ପ୍ରିୟ ଓ ପ୍ରିୟା, ଗାଥା, ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି, ଖଦ୍ୟୋତିକା, ଭକ୍ତିମାଲ୍ୟ, ଗଦ୍ୟ କବିତା, ଯାହାକୁ ଯିଏ, କଅଳ ଜୀବନେ ଭଳି ଭାଗରେ ସଂକଳିତ ହୋଇଛି ଅନେକ କବିତା ।

ଏ ଆଲେଖ୍ୟ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ସଂଚୟନ'ରେ ସଂକଳିତ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର କାବ୍ୟିକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଇଂରେଜୀ କବି ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ (୧୭୫୭-୧୮୨୭)ଙ୍କ କାବ୍ୟାଭିବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଏକ ସାଦୃଶ୍ୟର ଆକଳନ ଅଟେ । ଏଠାରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ଭାବ ଓ କବିତାର ଶୀର୍ଷକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତଥା କବିତାର ପରିଧି ଓ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅବବୋଧ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ସାଦୃଶ୍ୟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ କେବେ ହୁଏତ ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କୁ ପଢିଥିବେ ବା ପଢି ନଥିବେ ସେ କଥା ଜୋରଦେଇ କହିହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ସେ ଅଳ୍ପ ବୟସରୁ ପାଠପଢା ଛାଡ଼ିଥିଲେ; ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ପାଠପଢାର ଅବସାନ ଘଟିଥିଲା । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ଜୀବନ ଭିତରେ ରହିଥିଲା ପଠନ, ଲିଖନ ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତାଙ୍କର ପିତା ନିମାଇଁ ଚରଣ ଦାସ ଚାକିରି ଛାଡି ବୃତ୍ତି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଲେଖକର ଜୀବନ । ତାଙ୍କର ରହିଥିଲା ଲେଖକୀୟ ପ୍ରତିଭା ଏବଂ ଶିକ୍ଷକତାର କଳା-କୌଶଳ । ପିତା ନିମାଇଁ ଚରଣ ଦାସ ଥିଲେ ଇଂରେଜୀରେ ବେଶ୍ ପୋଖତ । ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଇଂରେଜୀ ଶିକ୍ଷା ପୁସ୍ତକ ଲେଖି ଛପେଇ ବିଭିନ୍ନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଆଦି ବୁଲିବୁଲି ପ୍ରସାର-ପ୍ରଚାର ସହିତ ବିକ୍ରି ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଆଉ ତାହାର ଉପଯୋଗ ବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଅବଶ୍ୟ କରିଥିବେ । ତେଣୁ ସେ ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କୁ ଯେ ପଢି ନଥିବେ ବା ତାଙ୍କର ପୁସ୍ତକ ଦେଖିନଥିବେ ତାହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ର କବିତା ସେତେବେଳେ ସ୍କୁଲର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ହୋଇଥିଲା ସଂଯୋଗିତ । ତାଙ୍କର The Lamb, The Tyger ଭଳି ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବିତା ସବୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇଥିଲା ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ । ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଡ଼ାଯିବା ଭଳି କବିତାର କବି ହୋଇଥିବାରୁ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କୁ ଅନେକ ଲୋକ ପଢିଥିଲେ ଏବଂ ଜାଣିଥିଲେ । ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗର ଅବତାରଣାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଅନୁକରଣ କରିଥିଲେ ବା ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କୁ । ଏସବୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଦୁଇଜଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କୁ ଅନୁଶୀଳନ ବେଳେ ଜଣ ସବୁ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଇପାରେ । ମାତ୍ର ନିର୍ବିବାଦ କୁହାଯାଇପାରେ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଛନ୍ଦ ସଚେତନ ଏବଂ ଭାବାତ୍ମକ । ଅନୁରୂପ ଭାବେ ନାନ୍ଦନିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆଲୋଚ୍ୟ ବର୍ଗର କବିତା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭା ଅଧିକ ମର୍ମୀ ଓ ଭାବୋର୍ତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ।

ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ ଲଣ୍ଡନର Sohoe ର ଏକ କର୍ମଜୀବୀ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସର୍ବଦା ଦରିଦ୍ରତା ସହିତ ଲଢିଥିବା ବ୍ଲେକ୍ ନିଜ ଜୀବନର ମାତ୍ର ତିନିବର୍ଷ ସମୟକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ସେ ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ଜୀବନ ବିତେଇ ଦେଇଥିଲେ ଲଣ୍ଡନ ମଧ୍ୟରେ । ତାଙ୍କର ବିଚିତ୍ର ଚିନ୍ତା ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସମକାଳରେ ସେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହୋଇନଥିଲେ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ଚିତ୍ରଧର୍ମୀ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କାବ୍ୟାଭିବ୍ୟକ୍ତି ଓ ରହସ୍ୟମୟ-ଦାର୍ଶନିକ ଚିନ୍ତନ ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତି ଆଣିଦେଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଜୀବନ ଓ ସର୍ଜନ । ତାଙ୍କୁ ବ୍ରିଟିଶ ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ ବା ପ୍ରାକ୍-ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ (Pre-Romantic) କବି ଭାବେ ସମାଲୋଚକମାନେ ଆଲୋଚନାର ପରିସରଭୁକ୍ତ କରିଥାନ୍ତି । ବ୍ଲେକ୍ First Generation Romantic Poet ଥିଲେ । କାରଣ Wordsworth ଓ Coleridge ଆଦିଙ୍କଠାରୁ ସେ ବୟସରେ ଥିଲେ ବରିଷ୍ଠ । ଚିତ୍ର ଓ କବିତ୍ୱର ସମନ୍ୱୟ ପାଇଁ Blake ଙ୍କୁ Visionary Poet of Romantic Age ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଉଥିଲା । ସେ ଉଭୟ ଫରାସୀ ଓ ଆମେରିକୀୟ ବିପ୍ଲବଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଚର୍ଚ୍ଚକୁ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାଇବେଲକୁ ଦେଉଥିଲେ ସମ୍ମାନ । ଉଭୟ 'ଚିତ୍ରକଳା' ଓ 'କବିତ୍ୱ' ଥିଲା ତାଙ୍କର ସର୍ଜନର ଦୁଇଟି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗନ୍ତ । ଅନେକ ସମୟରେ ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ ତାଙ୍କର କବିତା ସହିତ ବିବିଧ ଚିତ୍ର ଓ ସ୍କେଚ୍ ସଂଯୋଗ କରୁଥିଲେ । ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମବାଦୀ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରୂଢିବାଦୀ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ

ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରିଥିଲା ଯେପରି ସେ ପରୀ, ଭୂତପ୍ରେତ ଏପରିକି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦେଖିଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରୁଥିଲେ। ଚାରି ବର୍ଷ ବୟସରେ ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଝରକା ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ; ନଅ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଗଛରେ ପରୀମାନେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥିବା ଦେଖିଥିଲେ। ଏପରିକି ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଯେତେବେଳେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଗଲା; ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଭାଇଙ୍କ ଆତ୍ମା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂର ଶୈଳୀ ଶିଖାଇଥିଲେ ବୋଲି ସେ ଦାବି କରୁଥିଲେ। ଯେଉଁ ଶୈଳୀସବୁ ତାଙ୍କର 'Song of Innocence'ରେ ସେ ଉପଯୋଗ କରିଥଲେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଦାବି କରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କୁ Rossetti "Glorious Luminary"; Lukas ତାଙ୍କୁ "Artist or genius or mystic or mad-man"; Samuel Coleridge ତାଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ "A man of genius"। ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କର ସମକାଳରେ ଆଲୋଚନାର ପରିସରରେ ନଥିଲେ। ଅନେକ ପରେ ବ୍ଲେକ୍ ଲୋକ ଓ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିଲେ। ୱିଲ୍ଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ କବିତ୍ୱର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟକୁ ତାଙ୍କର 'Poetical Sketches' (୧୭୮୩), 'Song of Innocence' (୧୭୮୯), 'Songs of Experience' (୧୭୯୩) ଆଦି ସୃଷ୍ଟି ଭିତରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ।

William Blakeଙ୍କ କବିତାର ପରିଧି ଓ ସାଙ୍ଗୀତିକତା ଅନୁରୂପ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ କାବ୍ୟଭଙ୍ଗୀର ସମତା ବେଶ ଭବିତ କଲାଭଳି। କିନ୍ତୁ ଉଭୟଙ୍କ ସମଗ୍ର କାବ୍ୟବୋଧକୁ ଆକଳନ କଲେ ଉଭୟଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଅଲଗା ଅଲଗା। ମାତ୍ର ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର ଅନେକ ପଦ ଓ ଶୀର୍ଷକକୁ ଆମେ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ କବିତା ସମୂହରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରିବା। ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ଅନ୍ୟ କବିତାର ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଭଙ୍ଗୀ ସହିତ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ ମେଳ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର ପରିବେଷଣ, ଭାବ ଓ ଶୈଳୀ ସହ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ Poetical Sketches, Song of Innocence, Songs of Experienceର ବେଶ୍ କେତେକ କବିତାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଓ ଅବିବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ଅନେକ ସାଦୃଶ୍ୟକୁ ଅବଲୋକନ କରାଯାଇପାରିବ।

ତୁଳନାର ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ- William Blakeଙ୍କ 'To Spring' ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ବସନ୍ତ' :

William Blake ଙ୍କ Poetical Sketch ଅନ୍ତର୍ଗତ 'To Spring' କବିତାର ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବଭୂମି ସହିତ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର 'ବସନ୍ତ'କୁ ଏକତ୍ର ସ୍ମରଣ କରାଯାଇପାରିବ। ଉଭୟ କବିତାରେ ବସନ୍ତ ଜୀବନରେ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରତୀକ ଭାବେ ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ।

"Comes o're the eastern hills, and let our winds
Kiss thy perfumed garments; let us taste
Thy morn and evening breath; scatter thy pearls
Upon our love-sick land that mourns for thee"
(William Blake, Poetical Sketch, To Spring)

"ପୂର୍ବ ପାହାଡ଼ର ଉପରକୁ ଆସ,
ପବନ ତୁମର ସୁଗନ୍ଧିତ ପୋଷାକକୁ ଦେଉ ଚୁମ୍ବନ;
ତୁମର ସକାଳ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟା ନିଶ୍ୱାସର
ସ୍ୱାଦ ଆମକୁ ଦେଉ ଆସ୍ୱାଦ
ତୁମ ପାଇଁ ଶୋକ କରୁଥିବା ଆମର ପ୍ରେମଗ୍ରସ୍ତ ଭୂମି ଉପରେ
ତୁମର ମୁକ୍ତା ଦିଅ ବିଞ୍ଚି।" (ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ)

"କେଉଁ ରାଇଜର ସୁଷମା-ବିଳାସୀ
ତରୁଣ ଏ ରୂପକାର ଧରଣୀର ଏଇ
ଝରା ଫୁଲ ପଥେ ଯାଏ ଆସେ ବାର ବାର।" (ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭା ଦେବୀ, ଖଦ୍ୟୋତିକା, ବସନ୍ତ)

ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ଶୋକ କରୁଥିବା ବସନ୍ତକୁ ଆବାହନ କରି ପ୍ରେମଗ୍ରସ୍ତ ଭୂମିରେ ମୁକ୍ତା ବିଞ୍ଚି ଦେବାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ କେଉଁ ରାଇଜର ସୁଷମା-ବିଳାସୀ ଧରଣୀରେ ଝରାଫୁଲର ପଥେ ବାରବାର ଆସ ବୋଲି କହିବାର ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ବେଶ ସମଧର୍ମା। ଅନୁରୂପ ଭାବେ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ 'ପୂର୍ବ-ପାହାଡ଼ର ଉପରକୁ ଆସ' ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଙ୍କ 'କେଉଁ ରାଇଜର ସୁଷମା-ବିଳାସୀ' କଳ୍ପିତ ଇଲାକା ଭିତରେ ରହିଛି ସେହି ସମ ଧରଣର ରହସ୍ୟ ଓ ଉତ୍ସୁକତା।

ତୁଳନାର ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ- William Blakeଙ୍କ 'Ah, Sun-Flower' ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ' :

ଉଭୟ କବି ପ୍ରକୃତି ଭିତରେ ଅନୁଭବିଛନ୍ତି ଜୀବନର ପ୍ରାଣସଞ୍ଚାରକୁ ଏବଂ ଚିତ୍ରରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି କବିତାର ଭାଷାରେ। ଉଭୟଙ୍କ କବିତା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ଭାବପ୍ରଦାୟୀ। ସ୍ପର୍ଶ କରେ ଆତ୍ମାକୁ; ପୁଣି ହୃଦୟକୁ। ଛୋଟ ପରିଧି ଭିତର ଅସମ୍ଭବ ସମ୍ଭାବନା ହିଁ ଉଭୟଙ୍କ ବିମ୍ବାତ୍ମକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ମୌଳିକ ଆଶ୍ରୟ। ଠିକ୍ ଯେମିତି William Blakeଙ୍କ Songs of Experience ସଙ୍କଳନର Ah, Sun-Flower ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀଙ୍କ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର 'ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ' ଗୋଟିଏ ଭୂମି ଉପରେ ହିଁ

ହୋଇଛନ୍ତି ଅଭିଷିକ୍ତ ।

"Ah, Sunflower! Weary of time,
Who countest the steps of the sun,
Seeking after that sweet golden clime
Where the traveler's journey is done" (William Blake, Songs of Experience, Ah, Sun-Flower)

"ଆହା ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ, ସମୟର କ୍ଳାନ୍ତି,
କିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପାଦ ଗଣେ
ସେହି ମଧୁର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଗ ଖୋଜେ
ଯେଉଁଠାରେ ଯାତ୍ରା ଶେଷ ହୁଏ ଯାତ୍ରୀଙ୍କର" (ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ)

"ଚାହୁଁଛୁ ବିମୁଗ୍ଧ ନେତ୍ରେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖେ
ପ୍ରାଣଭଳି
ପ୍ରତିପ୍ରାଣ ଭଳି
ଅଂଶୁମାଳି ସୂର୍ଯ୍ୟପଦେ
ଢାଳିବାକୁ
କନକ-ଅଞ୍ଜଳି" (ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀ, ଖଦ୍ୟୋତିକା, ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ)

William Blakeଙ୍କ 'Ah, Sun-Flower'ର ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ସମୟର ପାଦ ଗଣିବା ଏବଂ ମଧୁର ପାଗ ଖୋଜିବା ତଥା ସଂସାରକୁ ଆସିଥିବା ସବୁ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଦିନେ ଶେଷହେବ । ଜୀବନର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାରମ୍ଭ ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶେଷରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଗ ଅର୍ଥାତ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ମୃତ୍ୟୁସଚେତନ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପରିବେଷିତ କରୁଛି । ଏପରିକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁହାଁ ଅର୍ଥାତ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ! ସମଗ୍ର ଭାବେ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ଜୀବନର ହିଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିବିମ୍ବ । William Blakeଙ୍କ ଭଳି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ମଧ୍ୟ ଜୀବନର ହିଁ ଏକ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ! ଯେଉଁଠି ସେ ବି ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଛି ପ୍ରାଣଭଳି ଆପଣାର ପ୍ରିୟତମକୁ । ଢାଳିଦେବା ପାଇଁ 'କନକ-ଅଞ୍ଜଳି' ! କନକ-ଅଞ୍ଜଳି ହିଁ ଜୀବନର ରୂପାନ୍ତରଣ ! ବ୍ଲେକ୍ ତାଙ୍କ ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଜନ ପାଇଁ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀରେ ଅଧିକ ଦାର୍ଶନିକ ମନେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାଙ୍କ କୋମଳ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ସୁକୁମାର ଅବଶ୍ୟ ମନେ ହୋଇଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ତାହାରି ଭିତରେ ଜୀବନର ଗମ୍ଭୀର ମନ୍ତ୍ର ନିହିତ ରହିଛି । ତେଣୁ ଉଭୟ କବିଙ୍କ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ଭାବ ଓ ଦର୍ଶନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମଧର୍ମା; ଅନନ୍ୟ ପୁଣି ଉଭୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ।

ତୁଳନାର ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ- William Blakeଙ୍କ 'The Lilly' ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ନୀଳକଇଁ' :

କବି William Blake ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଏକପଦୀ ଓ ଛୋଟ ପରିଧି ଭିତରେ ସ୍ୱୀୟ କାବ୍ୟ-ଚିତ୍ର-ବିମ୍ବ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତ୍ତି ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ରହିଛି ଭିନ୍ନତା । ଭାବରେ ସମତା ଓ ପରିବେଷଣରେ ସାଦୃଶ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ଲେକ୍ ଯେଉଁଠି ଅଧିକ ତୀର୍ଯ୍ୟକ; ସେଇଠି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଅଧିକ ଭାବସିକ୍ତ । ବ୍ଲେକ୍ ଅଧିକ ଦାର୍ଶନିକ କିନ୍ତୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଅଧିକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ! William Blakeଙ୍କ 'The Lilly' ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ନୀଳକଇଁ'ର ସାଦୃଶ୍ୟ ଆକଳନ ବେଳେ ଉଭୟ ବେଶ୍ ବିମ୍ବାତ୍ମକ ଓ ସାଙ୍କେତିକ !

"The modest Rose outs forth a thorn,
The humble Sheep a threatening horn;
While the Lilly white shall in love delight,
Nor a thorn nor a threat stain her beauty bright."
(William Blake, Songs of Experience, The Lilly)

"ନମ୍ର ଗୋଲାପ ଏକ କଣ୍ଟା ଫୁଟାଏ ନମ୍ର ମେଷ
ଏକ ଧମକପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିଙ୍ଗ ଯେତେବେଳେ
କଇଁ ପ୍ରେମରେ ଆନନ୍ଦିତ ହେବ ନା
କଣ୍ଟା କିମ୍ବା ଧମକ ତା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବ ।" (ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ)

"ରୂପସୀର ଚାରୁ ସଜଳ ଚାହାଣି ସତେ
ନୀଳ ଉତ୍ପଳ ସମ
ପଙ୍କେ ଫୁଟିଛି ବିଧି-ଶିଳ୍ପୀର ଏଇ
ପ୍ରାଥମିକ ଉଦ୍ୟମ ।" (ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀ, ଖଦ୍ୟୋତିକା, ନୀଳକଇଁ)

William Blakeଙ୍କ 'The Lilly'ରେ ନମ୍ର-ଗୋଲାପକୁ ମେଷରୂପକ କଣ୍ଟା ଫୁଟେଇଦେବା ଭଳି ଯଦି କଇଁ ପାଇଁ ଏକ ଧମକପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିଙ୍ଗର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟେ; ତେବେ ସେତିକିବେଳେ କଇଁ ଆନନ୍ଦିତ ହେବ ନା କଣ୍ଟା ବା ଶିଙ୍ଗ ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବ; ଏହିଭଳି ଅବବୋଧ ବେଶ୍ ଦ୍ୱିଅର୍ଥବୋଧକ ! ତୀର୍ଯ୍ୟକ ! ଯୌନତା (Sex) ଓ ନାନ୍ଦନିକତା (Aesthetics) ର ଅପରୂପ ସମାହାର । କିନ୍ତୁ ଭାବରେ ବେଶ ସିକ୍ତ ଓ ସୌକୁମାର୍ଯ୍ୟ ! ମାତ୍ର ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ନୀଳକଇଁ'ରେ ରୂପସୀର ଚାରୁ-ସଜଳ ଚାହାଣିଟି ନୀଳ ଉତ୍ପଳସମ ପଙ୍କେ ଫୁଟିବା ଭିତରେ ପ୍ରେମ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଅପରୂପତାକୁ ପ୍ରତୀକିତ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସଘନ କାବ୍ୟବୋଧରେ ହୋଇଛି ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ । ଯେଉଁଠି ରୂପସୀର ସ୍ୱପ୍ନ-ରୂପଟି ନୀଳକଇଁ ଭଳି ଅପରୂପ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ

ଧରି ପଙ୍କରେ ଫୁଟିବା ବିହିଙ୍କ ଅଭିନବ ପରିପ୍ରକାଶ କହିବା ଭିତରେ 'ସର୍ଜନ' (Creation) ଓ ନାନ୍ଦନିକତା (Aesthetics)କୁ ଏକତ୍ର କରିଛି। ଉଭୟ ବ୍ଲେକ୍ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍ କଇଁକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ମେଟାଫର ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି; ସେଥିରେ ବ୍ଲେକ୍ ଅଧିକ ତୀର୍ଯ୍ୟକ ଓ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥଳେ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଅଧିକ କମ୍ର ଓ ସ୍ନିଗ୍ଧ।

ତୁଳନାର ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ- William Blakeଙ୍କ 'My Pretty Rose Tree' ଓ ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭାଙ୍କ 'ଗୋଲାପ' :

William Blake ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଏଥିପାଇଁ ଏକତ୍ର ତୁଳିତ ହେବେ; ତାହା ହେଉଛି ସେମାନେ ଉଭୟ ପ୍ରକୃତିକୁ ନେଇ କବିତା ଲେଖିବା ସହିତ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଧିରେ ପରଶିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ସର୍ଜନାତ୍ମକ ଆସ୍ପୃହାକୁ। ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ William Blakeu Songs of Experience ସଙ୍କଳନର 'My Pretty Rose Tree' ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀଙ୍କ 'ଗୋଲାପ' କବିତାକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଆଲୋଚନାର ପରିସରଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ।

"A flower was offered to me,
Such a flowers as may never bore;
But I Said, I have a pretty Rose-tree,
And I passed the sweet flower o're
Then I went to my pretty rose-tree,
To tend her by day and by night.
But my Rose turned away with jealousy
And her thorns were my only delight." (William Blake, Songs of Experience, My Pretty Rose Tree)

"ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା
ଏପରି ଫୁଲ ଯାହା କେବେ ଫୁଟିବ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ
ମୁଁ କହିଲି ମୋର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗୋଲାପ ଗଛ ଅଛି ଏବଂ
ମୁଁ ସେହି ମଧୁର ଫୁଲଟିକୁ ଦେଇଗଲି ।
ତା ପରେ ମୁଁ ମୋର ସୁନ୍ଦର ଗୋଲାପ ଗଛ ପାଖକୁ ଗଲି
ଦିନରାତି ତାକୁ ଯତ୍ନ ନେବାକୁ;
କିନ୍ତୁ ମୋର ଗୋଲାପ ଈର୍ଷାରେ ଦୂରେଇଗଲା ଏବଂ
ତାର କଣ୍ଟା ହିଁ ଥିଲା ମୋର ଏକ ମାତ୍ର ଆନନ୍ଦ।" (ଓଡିଆ ଅନୁବାଦ)

"ଅରୁଣ-ଅଧର ସ୍ମିତ-ଶିରୀ ଘେନି
ଏଇ ଫୁଲ ଅପସରୀ
ଅଙ୍ଗନ ତଳେ ହୋଇଅଛି ଉଭା
ମୂର୍ତ୍ତ ସପନ ଧରି ।
ପ୍ରେମ-ଉଚ୍ଛଳ ଅନ୍ତରେ ରଚେ
ଯୌବନ ଚିର ବାସ;
ବେଦନା-ବିଧୁର ଅଧରେ କି କେବେ
ବିକଶେ ମଧୁର ହାସ ?" (ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀ, ଖଦ୍ୟୋତିକା, ଗୋଲାପ)

William Blakeଙ୍କ 'My Pretty Rose Tree' କବିତାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା; ଯାହା କେବେ ଫୁଟିବ ନାହିଁ" ବା ତା ପରେ ମୁଁ ଆଉ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଗୋଲାପ ଗଛ ପାଖକୁ ଗଲି; ହେଲେ ମୋର ଗୋଲାପ ଈର୍ଷାରେ ଦୂରେଇଗଲା ଏବଂ ତାର କଣ୍ଟା ହିଁ ଥିଲା ମୋର ଏକ ମାତ୍ର ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀର୍ଯ୍ୟକ ! ଅର୍ଥାତ ପ୍ରେମର ଜ୍ୱଳନ ହିଁ କଣ୍ଟା ଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଛି କବିତାରେ। ଯାହା ଚିରକାଳ ଦେଇଥାଏ ମଧୁର ଯନ୍ତ୍ରଣା ! ଅନୁରୂପ ଭାବେ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ଗୋଲାପ' କବିତାରେ କବି ଗୋଲାପକୁ ଅରୁଣ-ଅଧର ସ୍ମିତ-ଶିରୀ ଫୁଲ ଅପସରୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ସହିତ ପ୍ରେମର ଉଚ୍ଛଳତା ଯୌବନର ଚିର ସହଚର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହା ବେଦନା-ବିଧୁର ଅଧରରେ ସ୍ମିତହସ ଭଳି ଲାଖିଯାଏ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନରେ ସମ ଧରଣର ବକ୍ତବ୍ୟ ପରିପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ 'ଗୋଲପର କଣ୍ଟାର ମଧୁର ଯନ୍ତ୍ରଣା' ସହିତ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ବେଦନା-ବିଧୁର ଅଧରରେ ମଧୁର ହାସ' ସେହି ସମଧରଣର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧରିରଖିଛି।

ତୁଳନାର ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ- William Blake ଙ୍କ 'The Voice of the Ancient Bard' ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'କାକଳି' :

କବି William Blake ଓ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀଙ୍କ କାବ୍ୟିକ ଦର୍ଶନ ଓ ବକ୍ତବ୍ୟରେ ଅନେକ ଭିନ୍ନତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅନେକ ସମତା। ବେଳେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ କବିତା ମଧ୍ୟରେ ସମତା ରହିଥିବା ସ୍ଥଳେ ବେଳେବେଳେ କବିତାର ଆଂଶିକରେ ଆମେ ସମ ଧରଣର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରିବା। ଯେଉଁଠି ସମୟର ଦୀର୍ଘ ବ୍ୟବଧାନ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଦୁଇଜଣ କବିଙ୍କର ଚେତନା ଯେ ଏକ ହୋଇପାରେ। ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ହିଁ ହେଉଛି ଦ୍ରଷ୍ଟାର ଭବିଷ୍ୟଦୃଷ୍ଟି।

"Youth of delight, come hither,

And see the opening morn,
Image of truth newborn.
Doubt is fled, & clouds of reason,
Dark disputes & artful teasing.
Folly is an endless maze,
Tangled roots perplex her ways:
How many have fallen there!
They stumble all night over bones of the dead,
And feel they know not what but care,
And wish to lead others when they should be led." (William Blake, Songs of Experience, The Voice of the Ancient Bard)

"ଯୌବନର ଆନନ୍ଦ, ଏଠାକୁ ଆସ,
ଏବଂ ପ୍ରାତଃକାଳ ଦେଖ,
ସତ୍ୟର ପ୍ରତିଛବି ନବଜାତ ।
ସନ୍ଦେହ ପଳାଇ ଯାଇଛି, ଏବଂ ଯୁକ୍ତିର ମେଘ,
ଅନ୍ଧକାର ବିବାଦ ଏବଂ କଳାଚିନ୍ତା" (ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ)

"ତନ୍ଦ୍ରିତ ଧରା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଯାମିନୀ
ଭରା ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସ
କାନନ କୁଞ୍ଜେ କୁସୁମ ପୁଞ୍ଜେ
ଖେଳୁଛି ଶୁଭ୍ର ହାସ ।
ଘନ ଦୂର ବନ ଅନ୍ତରାଳୁ କେ
ଡାକୁଅଛି ରହିରହି
ସୃଷ୍ଟିର କୋଟି ଛନ୍ଦରୁ ଏକ
ଆସୁଛି କି ସତେ ବହି ।" (ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀ, ଖଦ୍ୟୋତିକା, କାକଳି)

କବି ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ The Voice of the Ancient Bardରେ ଯୌବନର ଆନନ୍ଦକୁ ପ୍ରାତଃକାଳ ଦେଖି ସତ୍ୟର ନବଜାତ ପ୍ରତିଛବିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେବାର ବୈତାଳିକରେ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଯେତେସବୁ ଅନ୍ଧକାର, ବିବାଦ, ବିଷାକ୍ତ ଚିନ୍ତା, ବାକ୍-ଯୁଦ୍ଧ, ସନ୍ଦେହ ଓ ତ୍ରାଶ । ଅନୁରୂପ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'କାକଳି' କବିତାରେ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରଖିଥାଏ ସାଦୃଶ୍ୟ । କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ତନ୍ଦ୍ରିତ ଧରା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଯାମିନୀ ଭରା ଫାଲ୍‌ଗୁନରେ କାନନ କୁଞ୍ଜେରେ କୁସୁମ ପୁଞ୍ଜେରେ ଶୁଭ୍ର ହାସ ଖେଳାଇ କେଉଁ ଦୂର ଘନବନ ଅନ୍ତରାଳରୁ କେହି ଡାକୁଅଛି ରହିରହି ସୃଷ୍ଟିର କୋଟି ଛନ୍ଦରୁ ଭଳି ପଂକ୍ତି ସମୂହରେ ନୂତନ ପ୍ରଭାତର ସୁରମ୍ୟ ବୈତାଳିକ ଭାବେ ପକ୍ଷୀର କାକଳିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଏକ ମେଟାଫର ଭଳି । ଉଭୟ 'The Voice of the Ancient Bard' ଓ 'କାକଳି'ରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ପ୍ରଭାତ ଓ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଯାମିନୀ ଭରା ଫାଲ୍‌ଗୁନରେ କାନନ କୁଞ୍ଜର ଅନ୍ତରାଳୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ମନ୍ଦ୍ରିତ ଆଶାବାଦର ଉଲ୍ଲମ୍ଫନ ରହିଛି - ସେହି ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁରେ ହିଁ ଉଭୟ କବିତାର ସାର୍ଥକତା ନିହିତ ।

ତୁଳନାର ନବ-ମୂଲ୍ୟାୟନ- William Blakeଙ୍କ 'To the Evening Star' ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'କୁଆଁତାରା' :

William Blakeଙ୍କ 'Poetical Sketch'ର 'To the Evening Star' କବିତା ଏବଂ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'ର 'କୁଆଁତାରା' କବିତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧ ଓ ଭାବପ୍ରେକ୍ଷା ପ୍ରାୟତଃ ସମଧରଣ । ଯଦିଓ ବ୍ଲେକ୍ ତାଙ୍କ କବିତାରେ ଅଧିକ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଙ୍କେତିକ ! ମାତ୍ର ଉଭୟ କବିତାର ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଦିଗନ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇପାରନ୍ତି ତୁଳିତ ।

"Thou fair-hair'd angel of the evening,
Now, while the sun rests on the mountains, light
Thy bright torch of love; thy radiant crown
Put on and smile upon our evening bed!
Smile on our loves, and while thou drawest the
Blue curtains of sky, scatter thy silver dew
On every flower that shuts its sweet eyes
In timely sleep. Let thy west wind sleep on
The lake; speak silence with thy glimmering eyes,
And was dusk with silver. XXX" (William Blake, Poetical Sketch, To the Evening Star)

"ହେ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସୁନ୍ଦର ଶୁଭ୍ରକେଶ ଦୂତ, ଏବେ
ଯେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପର୍ବତ ଉପରେ ବସିଛ,
ତୁମର ପ୍ରେମର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମଶାଲ ଜଳାଅ;
ତୁମର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧ ଏବଂ
ଆମ ସନ୍ଧ୍ୟା ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ହସ !
ଆମ ପ୍ରେମରେ ହସ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ଆକାଶର ନୀଳ ପରଦା ଆଙ୍କିବ, ତୁମର ରୁପା କାକର ସିଞ୍ଚିତ ହେବ ଫୁଲରେ ଫୁଲରେ; ଆଉ ମଧୁର ବେଳାରେ ଚକ୍ଷୁ ମୁଦ୍ରିତ କର ନିଦ୍ରାରେ ।
ତୁମର ପଶ୍ଚିମ ପବନ ହ୍ରଦ ଉପରେ ଶୋଇବାକୁ ଦିଅ;
ତୁମର ଚମକିତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଖିର ନୀରବତାରେ କୁହ କଥା;
ଆଉ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଧୋଇଦେଇଯାଅ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଚକିତ ରୁପାରେ ।" (ଓଡିଆ ଅନୁବାଦ)

"ସରଗ-ନଈର ପରାଚୀ-ତୁଠରେ ପ୍ରଭାତ-ସିନାନ ସାରି ଗୃହେ ଚାଲେ ଉଷା ଏଇ ପଦୁଅଁଟି ସରାଗେ ଗଭାରେ ମାରି।" (ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀ, ଖଦ୍ୟୋତିକା, କୁଆଁତାରା)

William Blakeଙ୍କ 'To the Evening Star' କବିତାରେ କବି ପ୍ରଭାତୀ ତାରାକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହୁଛନ୍ତି ହେ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସ୍ନିଗ୍ଧ ଶୁଭ୍ରକେଶା ଦୂତ; ତୁମେ ବସିଛ ସୂର୍ଯ୍ୟ-ପର୍ବତ ଉପରେ; ଜଳାଇ ପ୍ରେମର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମଶାଲ; ଏବେ ତୁମେ ତୁମର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ହସ; ଆଉ ପ୍ରେମରେ ବି ହସ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ଆକାଶର ନୀଳ ପରଦା ଆଙ୍କିବ; ତୁମର ରୁପା କାକର ସିଞ୍ଚିତ ହେବ ଫୁଲରେ ଫୁଲରେ; ଆଉ ମଧୁର ବେଳାରେ ଚକ୍ଷୁ ମୁଦ୍ରିତ କର ନିଦ୍ରାରେ। ଆଉ ପଶ୍ଚିମ ପବନ ହ୍ରଦ ଉପରେ ଶୋଇବାକୁ ଦିଅ; ତୁମର ଚମକିତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଖିର ନୀରବତାରେ କୁହ କଥା ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଧୋଇଦେଇ ଯାଅ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା-ଚକିତ ରୁପାର ଆଲୋକରେ। କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦେବୀ 'କୁଆଁତାରା'ରେ ସରଗ-ନଈର ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ପ୍ରଭାତ-ସ୍ନାନ ସରି ଦେବୀ ଉଷା କୁଆଁତାରା ରୂପକ ପଦ୍ମଫୁଲକୁ ସରାଗରେ ନିଜ ଗଭାରେ ମାରି ଯେପରି ବାହୁଡି ଯିବା କଥାଟି ପ୍ରତୀକିତ କରେ ପ୍ରଭାତ ହେବା ମାତ୍ରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଉଥିବା ପ୍ରଭାତୀ ତାରାକୁ ସତେକି ଉଷାଦେବୀ ନିଜ ଗଭାରେ ପିନ୍ଧି ସକାଳ ପହରେ ବାହୁଡି ଗଲେ। 'ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଧୋଇଦେଇ ଯାଅ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା-ଚକିତ ରୁପାର ଆଲୋକରେ' ବା 'ଗୃହେ ଚାଲେ ଉଷା ଏଇ ପଦୁଅଁଟି ସରାଗେ ଗଭାରେ ମାରି' ଭଳି ପଂକ୍ତି ସମୂହରେ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରିବ ଉଭୟ ବ୍ଲେକ୍ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଙ୍କ ରୂପକଳ୍ପଧର୍ମୀ କାବ୍ୟବୋଧକୁ।

କବି ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ ଓ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା – ତୁଳନାର ନବୀନ ନିଷ୍କର୍ଷ :

କବି ୱିଲିୟମ ବ୍ଲେକ୍ ଓ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୟସର ତାରତମ୍ୟ ଅନେକ। ପ୍ରାୟ ୧୬୯ ବର୍ଷର ବ୍ୟବଧାନ। ମାତ୍ର ଉଭୟଙ୍କ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଧିର କବିତାର ସଂରଚନା ତଥା ରୂପକଳ୍ପଧର୍ମୀ ଚିତ୍ରପ୍ରତୀମ କାବ୍ୟବୋଧ ସମୟର ତରାତମ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ବେଶ୍ ସମଧର୍ମୀ। ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଏଠାରେ ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ସଙ୍କଳନକୁ ଏଥିରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥିଲେ ହେଁ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କର କେବଳ 'ଖଦ୍ୟୋତିକା'କୁ ଏହି ତୁଳନାତ୍ମକ ଆଲୋଚନାର ପରିସରଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ଏହାର ମଧ୍ୟ ଏକ ବିଶେଷ କରଣ ରହିଛି। ବ୍ଲେକ୍‌ଙ୍କ ବିଶେଷତଃ ତିନିଟି ବିଶ୍ୱ ବିଖ୍ୟାତ ସୃଷ୍ଟି Poetical Sketches, Song of Innocence ଏବଂ Songs of Experienceର କେତେକ କବିତା ସହିତ କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କର 'ଖଦ୍ୟୋତିକା' ଭାବଧାରାର କବି ଏବଂ ଉଭୟ ସ୍ୱୀୟ ପ୍ରକୃତି ଓ ସ୍ୱୀୟ ଦାର୍ଶନିକ ଅନୁଚିନ୍ତାରେ ସର୍ଜିଛନ୍ତି ନିଜନିଜ କାବ୍ୟ-ବଳୟ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଉଭୟଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ କାବ୍ୟ-ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମତା ଓ କବିତା ସମୂହର ଶୈଳ୍ପିକ ଆବେଦନ ଉଭୟଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରିସର ସୃଷ୍ଟି କରିଛି।

References (English):

1. Blake, William, The Penguin Poets, Penguine Books, Australia, Reprint-1964
2. Blake, William, Selected Poems, Atlantic, New Delhi, 2018
3. Mason, Michael, William Blake, Oxford University Press, New York, Reissued-2008
4. Yets, W.B., William Blake Collected Poems, Routledge Classics, Londan/New York, 2002

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ମହାନ୍ତି, ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ, କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବିତା, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ, ୨୦୦୧

୨. ମହାନ୍ତି, ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ, ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା, ପଶ୍ଚିମା ପବ୍ଲିକେସନ୍ସ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୨୦

୩. ରାୟ, ସୁଧାଂଶୁଶେଖର, କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା-ଜୀବନୀ ଓ ସାରସ୍ୱତ କୃତି, ଓଡିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୯୯୯

୪. ଶତପଥୀ, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ, ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ, ପ୍ରଥମ ଭାଗ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ, ୧୯୮୩

୫. ଶତପଥୀ, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ, ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ, ୧୯୮୩।